

ÅLESUND OCH NORSKA FJÄLL 2-5 JUNI 2019

Jugendstaden Ålesund och den vackra norska fjällvärlden blev i år SPF Tanumskustens studiegrupps "Lär och Res" resmål och när sommarvägarna öppnats åkte 40 förväntansfyllda SPF:are iväg på söndag morgon.

Söndag

Efter att ha passerat Oslo åkte vi E16 utmed Tyrildfjorden, som blev en stor insjö på grund av landhöjningen när inlandsisen smälte. Efter lunch i Vik, där vi satt med utsikt över en fjordarm följde vi sjön Sperillen norrut. Den kallas mycket målande för Svansen. Vägsträckningen blir nu allt mer dramatisk och går bitvis utmed stup med en forsande älv nedanför. Vi passerade Auro som ligger som så många andra orter på en brant slänt ner mot en dal och en älv. Efter bussfika och en titt på Fagernes svängde vi av E16 och nu gick färden upp i fjällvärlden mot vårt hotell i Beitostölen 900 m ö h. Den är i första hand en vintersportort med flera hotell och hytter att hyra, men här finns aktiviteter året om och hit går bussar dagligen direkt från Oslo. Dagen avslutades med en formidabel middagsbuffé.

Måndag

Efter en lika överdådig frukost på måndag morgon startade vi tidigt och körde genom Valdresflya 1300 m ö h i tät dimma. De första milen såg vi bara snöklädda bergväggar några meter från bussen, men när vi närmade oss Sjudalen och kommit ner på lägre höjd lättade dimman och vi såg gröna sjöar, dvärgbjörkar precis i lövsprickning och bruna små hus med grästak här och var. Vi fick veta av Ulla-

Britt att denna hustyp är vanlig i norska fjällvärlden. Hon, Monica och Ragnhild, som är född i Norge och kan mycket om de här trakterna, berättade hela resan om allt intressant vi såg. Vägen vi körde på över fjället är bara öppen på sommaren och hade öppnats två dagar innan vi kom, efter en snöstorm. Vägen

fortsatte neråt med 8 % lutning och följde Sjudalen till Vågåvattnet, följde detta och vid Garmö bar det fortfarande nedåt till Lom där vi stannade för att titta på den vackra stavkyrkan och alla fina bruna hus med grästak. Nu hade vi Jotunheimen med Glittertind söder om oss. Vi fortsatte i Ottardalen där vi stannade vid ett trevligt rastställe och åt korv och bröd, som researrangören bjöd på. Ulla-Britt, Ragnhild och Monika dukade fram och fixade allt, som de gjorde varje gång det var bussfika.

Efter Ottardalen bar det uppåt igen och vid Grotli 1300 m ö h var det åter snö och utslagna björkar. Härifrån körde vi neråt och det blev serpentinväg med hårnålskurvor utmed branta stup. Vi passerade uppfarten till Nibbevågen, som slingrar sig uppför berget Dalsnibba. På toppen 1500 m ö h finns en utsiktsplats. Det var också sagolika vyer från bussen hela vägen ner mot havsnivån.

Vi stannade på en utsiktsplats varifrån vi såg kanske världens mest kända fjord; den blågröna Geirangerfjorden. Runt omkring stupar över 1000 m höga berg rakt ner i vattnet och längst in i fjorden ligger den lilla byn Geiranger. Den har bara några hundra bofasta men under högsäsong kommer 10000 turister varje dag. Vi såg jättelika kryssningsfartyg i hamnen och mängder av människor av olika nationaliteter, som strosade runt på kajen bland bodar med affärer av alla slag. Vår buss körde ombord på en färja som går på Geirangerfjorden till Hellesylt. En buss med polacker körde ombord samtidigt och den fick vi sedan sällskap med ända till vårt hotell i Ålesund. Det var en vacker båtresa. På båda sidor stupar bergen rakt ner och vattenfall dundrar nästan lodrätt ner i vattnet. De mest berömda fallen är Sju systrar, Brudslöjan och Friaren.

Det första vi såg i Hellesylt var ett enormt vattenfall, som vi körde över på en bro, sedan uppåt i hårnålskurvor. Sedan gick det tydligen inte att bygga vägar längre utan nu blev det tunnlar. Den ena långa tunneln efter den andra och dem skulle vi få se många av framöver. Tunnelbyggena bekostas av vägtullar. Efter alla tunnlar åkte vi genom Strandadalen till färjeläget vid Storfjorden. Färjan tog oss till Magerholm. Med på färjan var den polska bussen och trots att vi kom först till hotellet lyckades polackerna ta sig före oss till buffébordet och faten rensades snabbt. Vi blev trots allt mätta och många tog en promenad i Ålesund på kvällen.

Tisdag

Nu är vi i Ålesund, staden som en blåsig natt 1904 brann. Branden startade halv två på natten. Orkanvindar låg på från havet och elden spred sig snabbt. Brandkåren var maktlös och klockan fem på eftermiddagen hade hela Ålesund brunnit ner och 10000 personer var hemlösa. Staden byggdes snabbt upp igen och hjälp kom från många håll. Just i början av 1900-talet var Jugendstilen eller Art Nouveau eller Modernismen den förhärskande stilen i Europa och USA. Den hade olika namn i olika länder och det var denna moderna stil som alla arkitekter som kom hit, var påverkade av. Utmärkande för stilen är inspiration från naturen. Slingrande växtornament, byggnader med rundade former fria från spegelsymmetri, utsmyckning av fasader m.m. Det finns 350 jugendbyggnader i dag i Ålesund. I en av dem ligger Jugendcentret, ett museum med utställningar.

En utmärkt guide följde med oss i bussen och hon berättade om Ålesund och öarna intill. Vi tog oss via en 3,5 km lång tunnel som låg på 140 meters djup till Ellingsöya och därifrån genom en lika lång tunnel till Valderöya. Båda öarna var tidigare jordbruksbygder med många gårdar, men nu är här bostadsområden. Vi tog oss också till en liten ö, Giske, som var helt platt. Härifrån lär vikingen Gånge-Rolf ha kommit. Väl tillbaka till Ålesund visade guiden själva staden och vi såg jugendhusen och fick historien om branden.

Efter ett par timmars fri tid i centrum tog oss bussen upp på toppen av berget Aksla. Man kan också promenera upp 418 trappsteg. Härifrån har man en fantastisk vy över Ålesunds centrum, skärgården och Sunnmørsalperna. I Fjellstua åt vi lunch, en god torsk.

Efter lunch var det dags att börja färden mot Trollstigen. Vi åkte utmed Ellingsøyfjorden mot Sjøholt, utmed Storfjorden genom flera långa tunnlar till Valldal och upp genom dalen med samma namn. Platsen är känd för sina jordgubbsodlingar och vi kunde se fält med redan stora plantor. Trollstigen börjar vid den översta delen av Valldal, 858 m ö h varifrån vägen slingrar sig neråt utmed tre bergväggar. Här finns en stor rastplats där man kan se vad som väntar nedanför. Utsikten är hisnande med en dundrande fors utmed lodräta bergväggar och vägen med sina hårnålskurvor.

Efter Trollstigen hamnade vi på en stor väg som leder in i Romsdalen och var strax omgivna av 1800 m höga bergstoppar och vi stannade till vid Trollväggen, Europas högsta lodräta bergvägg.

Vårt slutmål för dagen var Dombås, en skidort vid Dovrefjäll och vid översta delen av Gudbrandsdalen. Det är också en järnvägs- och vägknutpunkt. Det var sista kvällen på resan och efter middagen samlades vi alla i en lokal som Ragnhild lyckats ordna. Det blev en trevlig avslutning på dagen med något i glaset och många roliga historier. Vår fantastiska chaufför Frasse, som kört så lugnt och säkert, avtackades med present och applåder och naturligtvis avtackades våra tre värdinnor som servat oss under hela resan.

Onsdag

Vädret var inte riktigt med oss på onsdag när vi lämnade ett mulet Dombås. Vi åkte den natursköna Gudbrandsdalen söderut och efter en lång tunnel tog vi av vid Vinstra för att åka Per Gynts väg över fjället längs med E6. Tyvärr blev det dis och dimma så vi kunde bara ana de snöklädda topparna. Per Gynts väg är en smal grusväg som bara är öppen sommartid och som är avgiftsbelagd. Den går från Gålå genom Fagerhöi till Skeikampen, tre orter med friluftsanläggningar, hotell och hytter. Från alla utgår vandringsleder och cykelleder. Man kan fiska i sjöarna och hyra kanoter. I Skeikampen finns till och med golfbana och tennisbana. Vägen öppnades 1956 på initiativ av hotellägarna. Högsta punkten ligger på 1053 m ö h. På fjället växer hjortron och kråkbär och enligt Ragnhild är det tradition att ta en rast och dricka hjortron eller kråkbärslikör när man är där. Naturligtvis hade hon med sig likör som hon bjöd på i samband med bussfikat.

Vid Tretten körde vi ut på E6 igen och vi förundrades över vägbygget mellan Lillehammer och Hamar. Där pågick utbyggnad av landsvägen till motorväg på hela sträckan samtidigt. Det stod och kördes lastbilar, grävmaskiner och vägmaskiner överallt. Efter lunch i Hamar var det dags för vårt sista besöksmål; Eidsvollbyggningen i Eidsvoll. Det är historiskt sett Norges viktigaste hus.

Där togs vi emot av en mycket medryckande guide, som visade runt i byggnaden och som berättade varför huset är så viktigt. Byggnaden ägdes av Carsten Anker en affärsman och politiker. Han upplät sitt hus under sex veckor på våren 1814 åt 112 folkvalda män. Dessa män gav landet en grundlag, förklarade

Norge som självständig nation efter över 400 års union med Danmark och valde en kung Christian Fredrik en dansk prins som Anker blivit god vän med under sin tid i Danmark. Grundlagen antogs 16 maj 1814 och skrevs under 17 maj som blev Norges nationaldag.

Allt detta fick vi veta av guiden när vi satt i rikssalen på enkla träbänkar, samma träbänkar som de 112 männen suttit på 1814. Vi fick också en visning av huset, som nu ägs av staten och som nyligen genomgått en stor renovering för 350 miljoner Nkr.

Detta besök blev en värdig avslutning på en fantastisk resa!

Text: Margareta Schub Foto: Jürgen Wickert